

Försäkringsbedrägerier i Sverige

2015

Försäkringsbedrägerier drabbar ärliga försäkringstagare

Försäkringar spelar en viktig roll i samhället men försäkringslösningar fungerar inte om de missbrukas. Varje år betalar den svenska försäkringsbranschen ut ungefär 50 miljarder kronor i skadeersättning till sina kunder i mer än 2 miljoner skadeärenden. En grov uppskattning är att försäkringsbedrägerierna uppgår till 5-10 procent av dessa utbetalningar. Försäkringsbedrägerier är ett allvarligt brott med fängelse i straffskalan och begås av både enskilda individer och kriminella nätverk. Undersökningar visar att närmare 10 procent av allmänheten kan tänka sig att genomföra ett försäkringsbedrägeri. Det finns tecken på att organiserade bedrägerier kan vara en finansieringskälla för kriminella nätverk.

Försäkringsbedrägerier gör att de ärliga försäkringstagarna drabbas av högre premier. Försäkringsbranschen arbetar därför aktivt med att upptäcka och förebygga försäkringsbedrägerier. Det är försäkringsföretagens skyldighet att skydda kollektivet mot bedrägerier. Men det räcker inte att försäkringsföretagen avböjer att betala ut försäkringsersättning vid uppdagade bedrägerier. Det krävs också att rättsväsendet ingriper mot uppenbara och storskaliga bedrägerier. Alla försäkringstagare tjänar på att vi tillsammans arbetar för att motverka bedrägerier och organiserad brottslighet. Det ger ett tryggare samhälle för alla.

Christina Lindenius, vd Svensk Försäkring

Mats Galvenius, vd Larmtjänst

Försäkringar och försäkringsbedrägerier

Försäkringar spelar en viktig roll i samhället och bygger på principen att risker sprids över en större grupp. På så sätt kan privatpersoner och företag skydda sig från oförutsedda händelser till en rimlig kostnad. Försäkringslösningar fungerar dock inte i längden om enskilda individer eller kriminella nätverk missbrukar systemet för egen vinning.

Försäkringens idé är enkel: Att dela på riskerna. Den som försäkras sig delar sin risk med ett större kollektiv istället för att själv bära hela risken. Genom försäkringar kan enskilda individer och företag skydda sig ekonomiskt från oförutsedda händelser. Varje försäkringstagare betalar en premie som speglar den risk man tillför kollektivet. Ju fler som väljer att försäkra sig desto större blir tryggheten i försäkringskollektivet.

Varje år hanterar de svenska skadeförsäkringsföretagen mer än 2 miljoner skadeärenden och betalar ut ungefär 50 miljarder kronor i skadeersättning till sina kunder. En grov uppskattning är att försäkringsbedrägerier utgör mellan 5 och 10 procent av dessa utbetalningar, d.v.s. cirka 2,5 - 5 miljarder kronor årligen. Kost-

naderna för bedrägerier drabbar ytterst de ärliga kunderna genom höjda premier. Försäkringsbranschen arbetar därför aktivt med att upptäcka och förhindra försäkringsbedrägerier.

Försäkringsbedrägerier begås både av enskilda individer och kriminella nätverk. Enskilda personer inser kanske inte alltid att försäkringsbedrägeri är ett allvarligt brott medan yrkeskriminella ser bedrägerierna som en relativt lönsam brottslighet.

Bedrägerierna drabbar de ärliga försäkringstagarna och varje år beräknas en vanlig familj* betala närmare 1000 kronor till bedragarna.

Risken att åka fast för försäkringsbedrägerier upplevs som låg och praxis är att domstolarna endast tillämpar den lägre delen av straffskalan. Det är relativt säl-

lan bedrägerier leder till annat än villkorlig dom, även när det gäller storskaliga och organiserade bedrägerier.

Ett försäkringsbedrägeri uppstår när en försäkringstagare genom sitt agerande får ersättning för en skada som inte inträffat eller medvetet skaffar sig en högre ersättning än vad den försäkrade är berättigad till. Att överdriva värdet på det som stulits eller gått sönder är ytterligare ett exempel. Att medvetet lämna oriktiga uppgifter vid tecknande av en försäkring är också ett försäkringsbedrägeri. Den som inte beskriver sin försäkringshistorik eller sitt beteende på ett korrekt sätt kan få en för låg premie i förhållande till den risk som personen har att råka ut för något.

Exempel på försäkringsbedrägerier är att:

- medvetet förstöra sin mobiltelefon för att kunna använda försäkringsersättning till att köpa en nyare modell.
- arrangera en trafikolycka med sin defekta bil för att få ut en försäkringsersättning som överstiger värdet av den krockade bilen.
- sälja sin bil utomlands och sedan anmäla den som stulen.
- åka utomlands för en skönhetsoperation och med stöd av ett falskt kvitto från kliniken hävda att det handlade om en akut sjukhusbehandling.
- medvetet lämna oriktiga uppgifter i en hälsodeklaration vid tecknande av en liv-, sjuk- eller sjukvårdsförsäkring.

* Skattning baserad på en tvåbarnsfamilj med villa- och bilförsäkring.

Branschens arbete mot försäkringsbedrägerier

Försäkringsbranschen har en skyldighet att värna om de ärliga kunderna genom att bekämpa försäkringsbedrägerier. Detta arbete bedrivs både genom de enskilda försäkringsföretagens utredningsverksamhet och genom branschgemensamma insatser.

Regeringen har varit tydlig med att huvudansvaret för att utreda försäkringsbedrägerier ligger på försäkringsföretagen själva. Av denna anledning har de större försäkringsföretagen byggt upp egna utredningsenheter.

Försäkringsföretagens utredare har i allmänhet en bakgrund som poliser och är vana vid att göra brottsutredningar. Det finns ungefär 140 utredare anställda av skadeförsäkringsföretagen och de genomför ca 7 000 bedrägeriutredningar årligen.

Försäkringsföretagen arbetar även med förebyggande åtgärder för att förhindra försäkringsbedrägerier, t.ex. genom information eller genom att utforma villkor och skaderegleringsprocesser så att bedrägerier inte uppmuntras.

Det finns även flera olika branschgemensamma organisationer som bidrar till att motverka försäkringsbedrägerier. Branschorganisationen Svensk Försäkring arbetar med att påverka myndigheter att prioritera insatser för att motverka bedrägerier, att åstadkomma förändringar i lagstiftning och att påverka allmänhetens attityder. Svensk Försäkring har också tagit fram riktlinjer för försäkrings-

företagens bedrägeriutredningar. Riktlinjerna syftar till att säkerställa god etik och hög kompetens i utredningsverksamheten.

Svensk Försäkring båda dotterbolag Larmtjänst och Skadeanmälningsregister (GSR AB) spelar också viktiga roller i arbetet för att motverka försäkringsbedrägerier.

Larmtjänst tillhandahåller branschgemensamma tjänster för att stödja försäkringsföretagens utredningsverksamhet vid oklara försäkringsfall. Larmtjänst tar även emot tips från allmänheten och har en viktig roll i kontakter med polis och andra myndigheter.

GSR tillhandahåller ett branschgemensamt register över försäkringsskador. Det är ett

viktigt verktyg för att förhindra felaktiga skadeutbetalningar och för att välja ut vilka skador som försäkringsföretagen ska utreda närmare.

Hinder för en effektiv bedrägeribekämpning

- Attityder hos allmänheten.
- Begränsade möjligheter till informationsutbyte mellan försäkringsföretagen.
- Få polisanmälningar från försäkringsbranschen.
- Låg prioritet hos polis och åklagare.
- Låga straffpåföljder.

Stöldtipset- försäkringsbranschens gemensamma tipstelefon

Stöldtipset är försäkringsbranschens gemensamma tipstjänst som hanteras av Larmtjänst. Genom Stöldtipset kan allmänheten enkelt tipsa om stöldgods och försäkringsbedrägerier. Stöldtipset har en egen hemsida www.stoldtipset.se, finns i sociala medier och har tipsnummer 020- 325 325 dit man kan ringa dygnet runt.

Försäkringsbedrägerier i Sverige

Försäkringsbedrägerier kostar uppskattningsvis 2,5 – 5 miljarder kronor årligen. Varje år utreder de svenska försäkringsföretagen närmare 7 000 misstänkta bedrägerier och oklara försäkringsfall. Försäkringsföretagen avböjer skadeutbetalningar om cirka 400-500 miljoner kronor årligen.

Varje år betalar de svenska skadeförsäkringsföretagen ut ersättning i mer än 2 miljoner skadeärenden. Bara 3 promille av skadefallen blir föremål för bedrägeriutredning av försäkringsföretagen. Bedrägeriutredningarna leder till att försäkringsföretagen avböjer knappt 1 procent av skadeanspråken. Endast en liten andel av bedrägeriförsöken polisanmäls av försäkringsföretaget.

Statistik om skadeförsäkring 2015

- Ca 50 miljarder kronor i utbetalda skadeersättningar
- Ca 2 miljoner anmälda skador
- 6 967 bedrägeriutredningar
- 410 miljoner kronor i avböjda skadeersättningar
- 425 polisanmälda försäkringsbedrägerier

Källa: Svensk Försäkring, Larmtjänst och Brottsförebyggande rådet (Brå).

Under 2015 avböjde skadeförsäkringsföretagen utbetalningar av skadeersättning till ett värde av 410 miljoner kronor i ärenden som varit föremål för bedrägeriutredningar. Detta motsvarade en minskning om 2 procent jämfört med år 2014. Minskningen var störst för företags-skador medan avböjda skadeersättningar inom personskador ökade med 17 procent. Polisanmälningarna från försäkringsföretagen har ökat de senaste åren. Under 2015 ökade polisanmälningarna med 8,7 procent.

Avböjda skadeersättningar

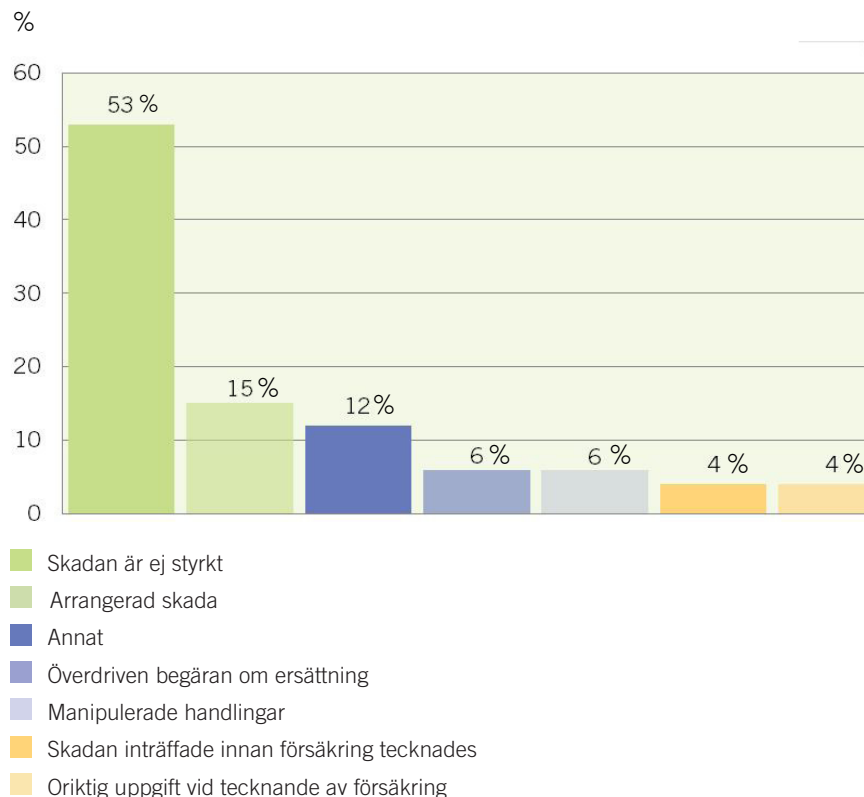
	2015	2014	Ökning/minskning
Avböjda skador (mkr)	410	418,4	- 2 %
Varav:			
• Hem- /villa-/ reseskador	138	146,1	- 6 %
• Motorskador	130,6	131,1	- 0,4 %
• Företagsskador	61,4	72,5	- 15 %
• Personskador	75,7	64,9	+ 17 %
• Övriga skador	4,2	3,8	+ 10 %
Antal utredningar	6 967	6 622	+ 5 %
Antal polisanmälningar gjorda av försäkringsföretag	311	286	+ 8,7 %

Källa: Larmtjänst.

Baserat på statistik inrapporterad av följande skadeförsäkringsföretag: Dina, Folk-sam, Gjensidige, If Skadeförsäkring, Länsförsäkringar, Moderna Försäkringar och Trygg Hansa.

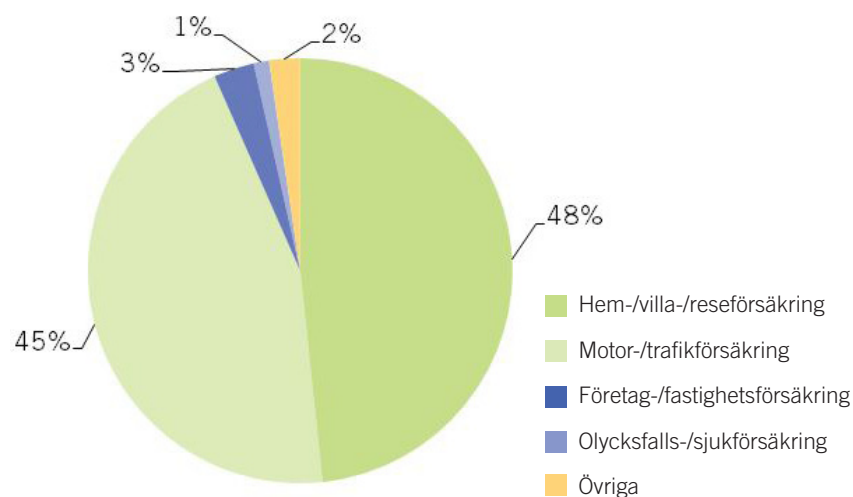
Den vanligaste orsaken till att försäkringsföretaget avböjer utbetalning av skadeersättning är att försäkringsfallet inte har inträffat eller inte kan styrkas. Drygt hälften av de misstänkta bedrägerifallen avböjdes under 2015 på denna grund. Den näst vanligaste orsaken är att skadan är arrangerad. Överdriven begäran om ersättning, s.k. påplussning, motsvarade endast 6 procent av de misstänkta bedrägerierna. I själva verket är försök till påplussning betydligt vanligare men ofta kontrolleras och hanteras oriktiga uppgifter redan tidigt i skaderegleringsprocessen. Dessa ärenden omfattas därför inte av denna statistik.

Orsak till avböjande

Det är framför allt inom försäkringskategorierna hem/villa/rese (48 %) och motorfordon (45 %) som försäkringsföretagen avslöjar försök till försäkringsbedrägerier. Företags-/fastighetsförsäkring och olycksfalls-/sjukförsäkring står för ett litet antal avslöjade bedrägeriförsök men beloppen är ofta stora. Kategorin Övrigt omfattar bl.a. ansvars-, djur- och båtförsäkringar.

Andel misstänkta försäkringsbedrägerier: kategorier av försäkringar

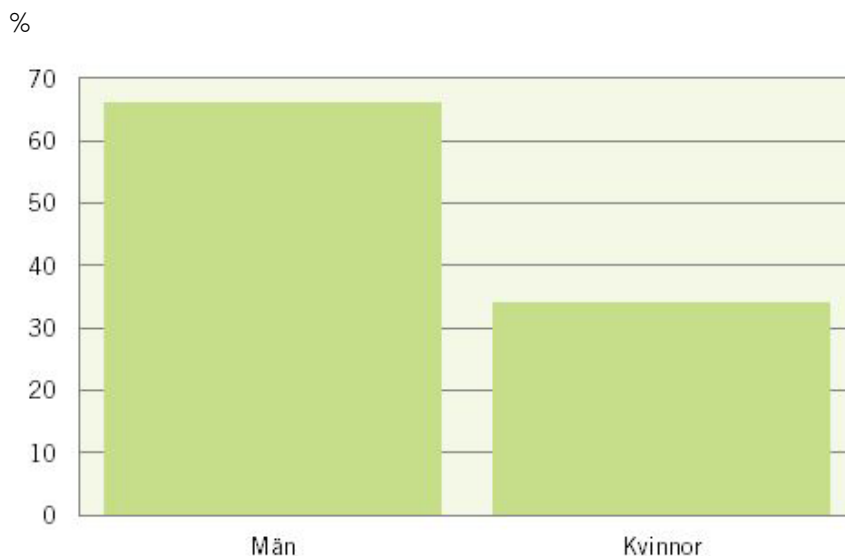
Statistiken på sida 7 - 9 bygger på bakgrundsvariabler för 2524 försäkringsfall där försäkringsföretaget beslutat att avböja anspråk på skadeersättning efter en bedrägeriutredning. Statistiken är inrapporterad till Larmtjänst under 2015 av följande skadeförsäkringsföretag: Dina, Folksam, Gjensidige, If Skadeförsäkring, Länsförsäkringar, Moderna Försäkringar och Trygg Hansa.

Vem begår försäkringsbedrägerier?

En analys av bakgrundsvariabler för avslöjade försäkringsbedrägerier visar att det finns betydande skillnader beroende på kön, ålder och geografi när det gäller benägenheten att begå försäkringsbedrägerier.

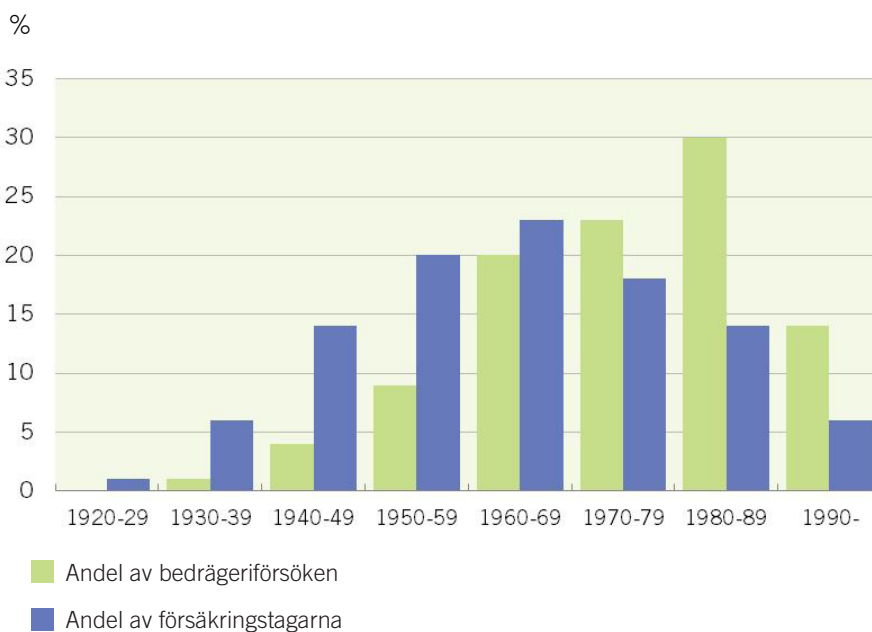
En analys av bakgrundsvariabler vid misstänkta försäkringsbedrägerier visar att män är tydligt överrepresenterade även om man tar hänsyn till att det finns fler män än kvinnor bland försäkringstagarna för vissa försäkringskategorier, t.ex. för motorfordonsförsäkringar.

Vem begår försäkringsbedrägerier: kön

Yngre försäkringstagare är överrepresenterade i de fall av misstänkta försäkringsbedrägerier som avslöjas av försäkringsföretagen. Försäkringstagare födda på 1980-talet är involverade i misstänkta bedrägerier åtta gånger så ofta som försäkringstagare födda på 1940-talet, trots att 80-talisterna har ungefär lika många försäkringar som 40-talisterna.

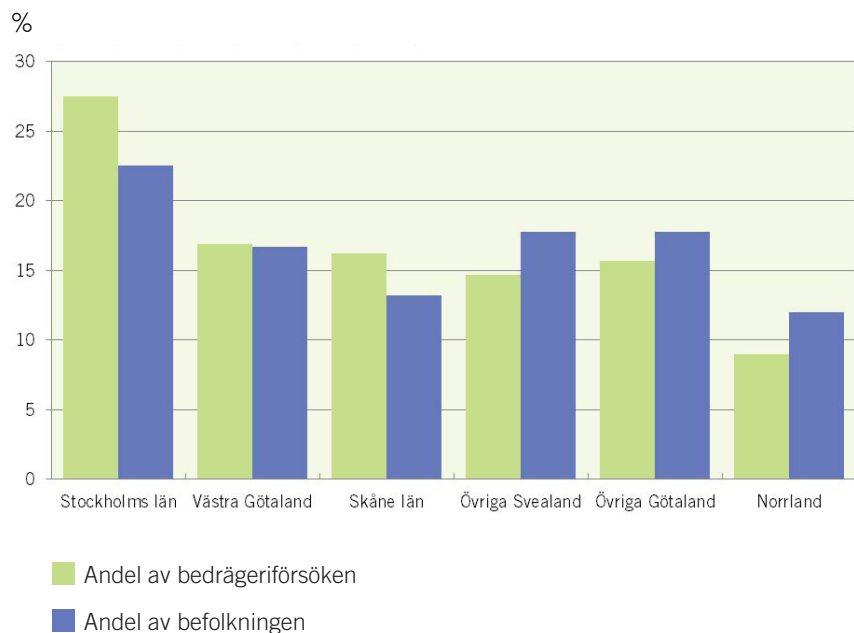
Vem begår försäkringsbedrägerier: födelseår

En analys av den geografiska fördelningen av avslöjade bedrägeriförsök visar att försäkringstagare i Stockholms län och Skåne län är överrepresenterade i förhållande till befolkningsandelen medan andelen avslöjade bedrägeriförsök i Norrland och utanför storstadslänen i Götaland och Svealand är lägre än befolkningsandelen. Skillnaderna kan i viss mån spegla vilka resurser försäkringsföretagen lägger på att utreda försäkringsbedrägerier i olika delar av landet.

Var begås försäkringsbedrägerier: geografi

Almänhetens attityder till försäkringsbedrägerier

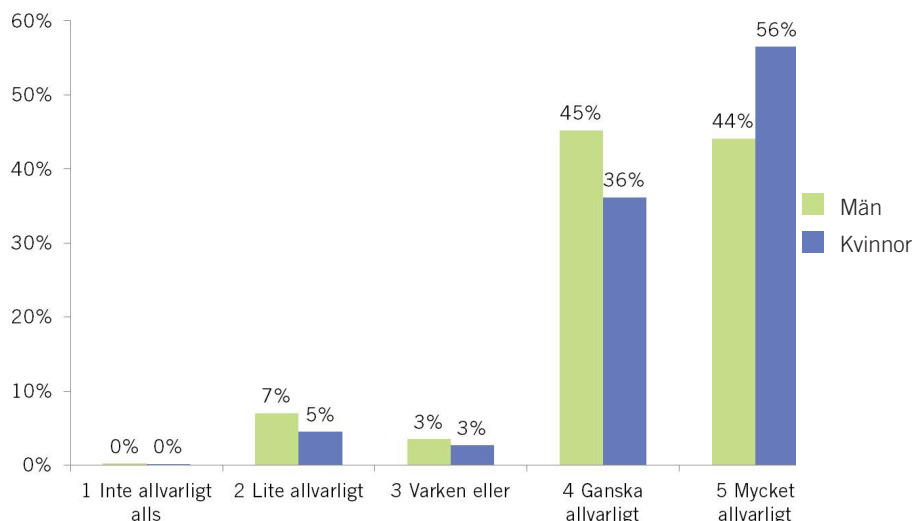
De flesta ser allvarligt på försäkringsbedrägerier och tycker att det är viktigt att försäkringsföretagen jobbar med att utreda bedrägerier så att dessa upptäcks och förhindras. Attityderna varierar något beroende på kön och ålder.

En undersökning av allmänhetens attityder till försäkringsbedrägerier visar att cirka 50 procent ser allvarligt på försäkringsbedrägerier som brott och 41 procent tycker att det är ganska allvarligt. Fler kvinnor än män anser att det är mycket allvarligt med försäkringsbedrägerier. Bland de som är 61 år eller äldre anser 7 av 10 att det är ett mycket allvarligt brott. Det kan jämföras med de som är 16- 29 år där knappt var tredje tycker så.

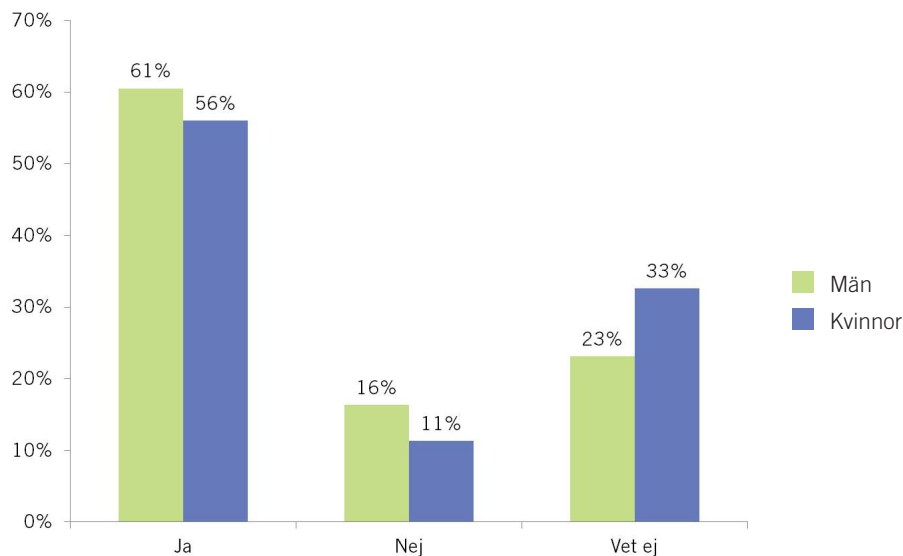
Majoriteten av de tillfrågade tycker det är viktigt att försäkringsföretagen jobbar med utredningar för att upptäcka och förhindra försäkringsbedrägerier. Cirka 60 procent anser att det är så viktigt att utreda försäkringsbedrägerier att det påverkar vilket försäkringsföretag de väljer.

Omkring 60 procent är medvetna om att försäkringspremien påverkas av antalet försäkringsbedrägerier. Cirka 20 procent uppger däremot att de inte vet om försäkringspremien påverkas av felaktiga utbetalningar. Av dessa personer finns 50 procent inom åldersgruppen 16- 29 år.

Hur allvarligt brott anser du att försäkringsbedrägeri är?

Skulle det påverka ditt val av försäkringsföretag vid nyteckning av en försäkring om försäkringsbolaget jobbar med utredningar för att upptäcka och förhindra försäkringsbedrägerier?

Källa: Attitydundersökning utförd av PFM Research på uppdrag av Länsförsäkringar under våren 2015. Undersökningen genomfördes på ett riksrepresentativt urval på 10 000 personer i åldersgruppen 16 år och uppåt.

Polisanmälningar, åtal och domar

Försäkringsbedrägerier är ett brott med ett högt mörkertal. Under 2015 polisanmälades 425 försäkringsbedrägerier. Men det är långt ifrån alla bedrägerier som anmäls och av de polisanmälningar som görs leder endast omkring 14 procent till åtal. Eftersom så få fall leder till åtal händer det att försäkringsföretagen inte polisanmäler misstänkta fall utan istället hanterar dem endast civilrättsligt.

Bedrägeribrotten är den nya tidens brottslighet. Under de senaste åren har denna brottskategori ökat markant i Sverige. Trots detta är försäkringsbedrägerier fortfarande lågprioriterat inom rättsväsendet.

Försäkringsföretagens utredningsenheter består i huvudsak av utredningsinspektörer med polisiär bakgrund. Utredningsverksamheten bedrivs enligt högt ställda etiska och kvalitetsmässiga krav i enlighet med en branschgemensam riktlinje för utredning av oklara försäkrings-

fall.

Varje år genomför de svenska skadeförsäkringsföretagen nästan 7 000 bedrägeriutredningar, vilket motsvarar cirka 0,3 procent av antalet anmälda försäkringsskador. En bedrägeriutredning kan till exempel bli aktuell när det finns oklarheter i de underlag eller den information som försäkringstagaren lämnar till försäkringsföretaget. Flertalet polisanmälningar av försäkringsbedrägerier görs av försäkringsföretagen. Det händer även att polisen anmäler försäk-

ringsbedrägerier som upptäckts i samband med andra brottsutredningar.

Statistiken visar att antalet polisanmälda försäkringsbedrägerier sjunkit trendmässigt sedan tidigt 1990-tal. Under de senaste åren har det dock skett en liten ökning av antalet polisanmälda försäkringsbedrägerier. En anledning till att polisanmälningarna har sjunkit under lång tid kan vara att polis och åklagare lägger allt mindre resurser på att utreda denna typ av brottslighet. Försäkringsföretagen polisanmäler

Polisanmälda försäkringsbedrägerier

Källa: Brottsförebyggande rådet (Brå)

endast en liten del av de försäkringsbedrägerier som upptäcks. Endast 14 procent av polisanmälningarna leder till åtal trots att försäkringsföretagen bara polisanmäler ärenden som är väl styrkta efter grundlig utredning och där det alltid finns en identifierad misstänkt gärningsman. Eftersom så få fall leder till åtal händer det att försäkringsföretagen inte polisanmäler misstänkta fall utan istället väljer att hantera dem endast civilrättsligt. Dessutom är de utdömda straffen i allmänhet låga. Att göra en polisanmälan upplevs av många försäkringsföretag som meningslöst och kostsamt.

För att utreda varför så få polisanmälningar leder till åtal genomförde Brottsförebyggande rådet (Brå) en studie under 2015

där man tittade på den urvalprocess som sker genom hela kontroll- och rättskedjan. Vilka bedrägerier upptäcks, anmäls, utreds och lagförs?

I studien konstaterar man att det finns geografiska skillnader på antalet ärenden där åklagare väljer att väcka åtal. Flest åtal i förhållande till antalet anmälningar väcks i Skåne (30 procent). Stockholms län tar emot flest polisanmälningar men endast i tre procent av ärendena väcks åtal. I studien framgår det även att den vanligaste påföljden är villkorlig dom och det är mindre vanligt att försäkringsbedragaren döms till fängelse eller skyddstillsyn.

I studien konstaterar man att både försäkringsföretagen och rättsväsendet behöver göra

insatser för att motverka bedrägerierna. Brå anser exempelvis att försäkringsbranschen bör bli tuffare i sin kontroll av ärenden för att minska försäkringsbedrägerier. För att fler försäkringsbedrägerier ska förhindras rekommenderar Brå även att ytterligare åtgärder vidtas för att öka kunskapen om försäkringsbedrägerier och att dialogen med rättsväsendet stärks för att öka förståelsen för bedrägeriutredningar.

Box 24043, 104 50 Stockholm Karlavägen 108 ,Tel 08 - 522 785 00
www.svenskforsakring.se och www.larmtjanst.se